

6. Ultimum alimentum est sanguis in venis decoctus.—Alimentum medium quid.—Alimentum ultimum, teste Aristotele, est sanguis in venis decoctus. Est enim advertendum, ex dictis primo de Generatione, et ex Alberto 2, de Anima, tractat. 2 et 8, cibum primo deferri ad ventriculum, ibique substantialiter transmutari, ac generari chylum, deinde deferri ad hepar ad recipiendam formam sanguinis, qui postea in venis deputatur et ad singula membra trahitur: talis ergo sanguis dicitur ultimum, seu proximum alimentum ab Aristotele, secundo, de Partibus, cap. 3, 4 et 5, et primo de Generatione animalium, cap. 18. Quod quomodo intelligendum sit, in primo de generatione est dictum, est enim alimentum fere omnium membrorum principalium, non tamen omnium simpliciter, et hinc colliges sanguinem toto vite tempore de novo fieri, quia toto tempore nutritur animal, unde dici solent in sanguine vita hominis consistere, et Aristoteles 2, de Partibus, cap. 34, scripsit dentes crescere tota vita, ut fungi possint officio suo (alias per continuam attritionem brevi consumerentur) ita et sanguinem creari semper, ne materia desit perpetuae nutritioni. Sed est advertendum ulterius sanguinem non tantum deseruire propriæ nutritioni viventis, sed generationi alterius, nam postquam ex sanguine virtus nutritiva desumpsit, quod sibi necessarium erat, reliqua pars sanguinis in semen convertitur, propter quod Aristoteles, primo, de Generatione animalium, cap. 18, semen vocat excrementum alimenti utilis, atque postremi: dicitur enim excrementum non quia non fiat ex puro sanguine, fieri enim Aristoteles ibidem docet, et divus Thomas, 1 part., q. 419, art. ultimo; sed quia fit ex sanguine non necessario. Alimentum medium, quod ab Hippocrate additum est, dici potest chylus, et sanguis impurus in hepatice genitus, quamvis haec omnia comprehensa sint ab Aristotele sub alimento remoto.

7. Secunda suppositio.—Tertia suppositio.—Hac divisione alimenti supposita, ut assignemus objecta potentiarum animæ vegetativæ, est supponendum ulterius esse potentias activas, ut de se constat, in potentiis autem activis aliud est objectum earum, aliud materia circa quam operatur. Objectum, ut ex præcedenti disputatione patet, est id, quod per eas fit, ut, verbi gratia, objectum potentiae ædificandi est ædificium: materia autem est subjectum, quod supponitur actioni, ut ligna, vel lapides, etc. Hæc igitur duo oportet distinguere etiam in

his potentiis. Denique supponendum in actione nutritionis multas intervenire decoctiones, proindeque virtutem nutritivam non in una tantum parte residere, sed in multis ac diverso modo, nam in ventriculo est ad generandum chylum, in hepate ad sanguinem elaborandum, in venis ad purificandum illum, nam ibi magis elaboratur et decoquitur. In testiculis virtus est ad trahendum sanguinem, atque ex illo efficiendi semen. Et in universum in singulis membris virtus datur ad trahendum purum et perfectum sanguinem, sibique incorporandum et assimilandum: quando vero incorporatum jam est, gluten dicitur a D. Thoma, in 4, dist. 44, quæst. 1, art. 2, quæst. 2, et aliis passim. De quo ipse intelligit Aristotelem cum 2 lib. de Anima, et 1, de Generatione, cap. 5, scribit, alimentum decoctum esse simile nutritio: scilicet postquam factum est pars viventis, ut exponit etiam Philoponus et Albertus 2, de Anima, tract. 2, capit. 5, quamvis Themistius, cap. 16, id explicet de sanguine, ut dicatur similis non perfecte, sed quia jam proxime accedit ad assimilationem.

8. Satisfit jam titulo capit. — Ex his igitur habetur, materiam circa quam versatur virtus nutritiva in ventriculo residens esse alimentum remotum, seu cibum extrinsecum aliquo modo in ore alteratum et dispositum: objectum vero illius esse chylum. Item materiam, circa quam versatur virtus hepatis, esse chylum, objectum vero esse sanguinem, qui sanguis materia est virtutis venarum ipsum depurantium: hunc item sanguinem ita purum esse talis virtutis objectum, et insuper materiam membrorum omnium, quorum finis est efficere substantiam partiale sibi similem. Jam vero potentiae generativæ est efficere semen, quo mediante vivens sibi simile producit. Atque hæc omnia solum habent locum in animalibus perfectis habentibus sanguinem, humoresque alios, ac perfectum modum nutritionis. At in aliis viventibus imperfectis, quales sunt plantæ, tot transmutationes non intercedunt, quia non indigent alimento adeo elaborato: est tamen credibile, reperi in eis aliquid proportionale sanguini, id est, substantiam tenuem et fluidam, in quam alimentum convertatur, ut omnibus membris applicari possit, et in eorum substantiam converti.

CAPUT V.

UTRUM SANGUIS SIT TANTUMMODO NUTRIMENTUM, AN VERO ETIAM SUBSTANTIA SIT ANIMATA.

1. *Chylus formam propriam substantiale habet, non tamen viventem.*—Distinximus capite præcedenti nutrimentum proximum a medio, et remoto. Ac de remoto quidem nihil dicendum superest, quod ad hanc scientiam pertineat: de medio vero quod est materia chyli diximus satis in lib. 6, de Generatione, est enim cibus imperfecte coctus. Solum est observandum in illa coctione fieri transmutationem substantiale, chylumque recipere novam formam, ut Albertus docet, tract. 1, cap. 8, imo et Aristoteles 2, de Partibus, c. 3, patetque ex magna alteratione in ipso facta, illa tamen forma viventis non est, sed cuiusdam liquoris, in quem resolvitur alimentum, ut facilius tandem converti possit in substantiam aliti. Ratio vero est, quia cum sit tanta diversitas inter cibum et animal, non potest prima decoctione fieri transitus ab uno ad alterum.

2. *Pars affirmativa questionis suadetur Aristotelis et D. Thomæ auctoritate.*—Item quadruplici ratione.—De ultimo igitur et proximo alimento, quod est sanguis, dubium grave restat, an tantum alimentum sit, an etiam pars, quæ totius viventis anima informetur. Hoc secundum suadetur ex Aristotele 2, de Partibus, cap. 2, ubi ait, sanguinem esse partem hominis seu animantis, et 3, de Hist., cap. 19, scribit dum animal vivit sanguinem animari et fervere. Idem insinuat D. Thomas, 3 part., quæst. 54 articul. 3, ait enim sanguinem esse de veritate humanæ naturæ est, humana anima informari videtur. Item ait in 4, dist. 44, art. 2, quæstiunc. 2, ad 2. Et ratione probatur primo. Nam sanguis angetur et nutritur: ergo vivit. Secundo hepar est animarum: ergo et sanguis. Patet consequentia: quoniam, sanguis effectur actione hepatis, omne autem agens effectum sibi simile causat. Tertio, anima informat quæcumque necessaria sunt ad conservationem viventis, hujusmodi autem est sanguis: ergo quarto in corporibus resurgentibus erit sanguis, et in Christo Domino fuit unitus divinitati: informatur ergo anima rationali. Probatur consequentia: nam Christus Dominus solum assumpsit naturam ex anima et corpore compositam: eademque tantum mane-

bit in resurgentibus: quare, etc. Propter haec argumenta Cajetanus, 1 p., q. 419, art. 1, et 3 part., q. 5, art. 2, Conradus 1, 2, q. 54, Astudillo 1, de Generat., q. 45, art. 2, art. 1, et moderni allii, partem hanc amplectuntur.

3. *Pars negativa plurorum quos citant etiam Conimbricenses, l. 1, de Gener., c. 4, q. 24, art. 2.*—Oppositum tamen, id est, non informari anima sanguinem, tenet Durandus in 4, d. 10, q. 1, Capreolus, in 4, dist. 44, Soto ibi, a. 3, et multi ex medicis et philosophis hoc sequuntur. Sylvester, in rosa aurea, tract. 3, q. 30, ait utrumque esse probabile. Alii tamen distinguunt duplum sanguinem, nempe nutrimentalem et alium pertinentem ad perfectionem humanæ naturæ, quam distinctionem posuit D. Thomas, quodl. 5, art. 5, volvante nutrimentalem sanguinem non informari anima, alium vero maxime. Alii aliter distinguunt, quod alius sit sanguis necessarius ad conservationem hominis, is, qui in venis continetur, huncque aiunt informari anima, alius vero superfluuus, qualis sanguis menstruus in foeminis et hunc minime informari. Alii tandem distinguunt, quod sanguis quidem in venis non animetur, in arteriis autem vivat, sed distinctiones hæ minorem probabilitatem habent in praesenti.

4. *Extenditur questionis ad omnes humores quatuor.*—Prima suppositio, de qua ac de toto præsenti capite auctor, disp. 45, de Incarn., sect. 6. — Secunda suppositio.—Tertia suppositio pro qua auctor, tomo 2, in 3 parte, disp. 47, sect. 3. — Sciendum est ergo questionem hanc non esse speciale de sanguine, sed communem de quatuor humoribus, nam omnes necessarii sunt ad conservationem viventis, licet non omnes eodem modo deserviant in alimentum, et quoniam questionis affinitatem habet cum alii theologicis, supponamus quæ certa sunt in Theologia, cui philosophia debet famulari. Primo ergo certum est sanguinem Christi Domini fuisse hypostaticè unitum Verbo divino, in quo omnes Theologi conveniunt, uno excepto Durando. Nam sacra Scriptura sanguini Christi Domini tribuit redemptionem nostram, tanquam pretio infiniti valoris. Non corruptibilis auro et argento, inquit Petrus, epist. 1, cap. 1, sed pretioso sanguine, etc. Et Paulus ad Hebræos ultimo: Propter quod, et Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum. Et 1, Joan. 1: Sanguis Christi emundat nos. Et ideo in Extravagante: Unigenitus de Pœnitentiis et remissionibus, ait Clemens papa, unam Christi san-

guinis guttam ob unionem ad Verbum sufficere potuisse pro redēptione humani generis: quapropter sententia Durandi erronea est. Secundo est supponendum Christum in resurrectione assumpsisse sanguinem, quem in passione effuderat, quia quod semel assumpsit, nunquam in perpetuum dimisit. Hinc in consecratione calicis ex vi verborum vinum veritatem in sanguinem Christi, cui ut divino sanguini adoratio latræ debetur: si autem in corpore Christi nunc de facto in cœlo non eset etiam in ipso calice, quod est haereticum. Tertio est supponendum in omnibus corporibus resurgentium futurum sanguinem sicut existit in Christo, qui nostrum est exemplar.

5. Ex quibus colligitur, sanguinem esse necessarium ad perfectam organisationem et integratatem corporis humani, et non solum in alimentum, nam in corporibus resurgentibus non deserviet, ut alimentum, quia *seminatur corpus animale, resurget autem spirituale*, 1, ad Corinth. 45, id est, non indigens eorum, quæ pertinent ad vitam animalium: deserviet ergo ad integratatem corporis, namque in statu gloriae solum restaurabitur in corpore, quod necessarium erit ad illius perfectionem. Ex quo ulterius colligitur sanguinem duplex habere munus in nobis, aliud alimenti, aliud foventis et conservantis corpus, quod D. Thomas, in 4, distinct. 44, quæst. 1, articul. 1, quæstiunc. 3, ad 3, exponit exemplo elemotorum, quæ in universo habent munera similia. Nam et sunt materia ex qua generantur mixta et pertinent per se ad integratatem universi. Prima igitur opinio attendens secundum munus sanguinis credit illum esse veram partem corporis, quæ informetur anima. Secunda vero attendens in sanguine rationem alimenti indicavit oppositum esse verius, quod contra rationem alimenti sit forma aliti informari.

6. *Prima assertio negans probatur.* — His ita positis sit prima conclusio. Neque sanguis, neque aliquis ex reliquis humoribus informatur anima. Primum colligitur conclusio ex Aristotele, locis citatis capite præcedenti, et ex 2, de Partibus, cap. 3, et lib. 3, cap. 5, ubi ait sanguinem esse materiam corporis et potentia membrum, ac comparat illum aquæ irriguæ, quæ per varios ductus et rivulos in olera mititur. Idem habet D. Thomas, in 3, dist. 3, quæst. 5, art. 1, et 1 part., quæst. 119, artic. ultim., inquit alimentum non converti in substantiam hominis usque ad quartam digestionem, sanguis autem fit in secunda et tertia: et 3 part., quæst. 31, art. 1, ad primum docet

corpus Christi fuisse formatum ex sanguine beatissimæ Virginis sine corruptione alicujus partis corporis virginei, *quia sanguis*, inquit, *non est humani corporis actu, sed potentia*. Sunt, qui respondent fuisse formatum ex sanguine menstruo, sed absit hoc, fuit enim factus ex purissimo sanguine, ut D. Damascenus citatus a D. Thoma, 3 part., quæst. 32, art. 4.

7. *Probatur secundo multipliciter ratione.* — Secundo arguitur rationibus. Sanguis est alimentum: ergo non est adhuc transmutatum, sed transmutable in substantiam aliti. Responderi potest sanguinem non substantialiter transmutablem esse in alitum, sed accidentaliter, quia diversis membris applicatus diversas illorum dispositiones recipit, forma substantiali eadem manente: sed hoc contrationem alimenti est, quod in principio dissimilis naturæ esse oportet, teste Aristotele, secundo, de Anima, text. 45, et 1, de Gener., text. 38. Item quoniam alias quandocumque pars aliqua in suis dispositionibus mutaretur, alimentum reciperet, quod est absurdum. Præterea simili ratione dici posset chylum esse partem animantis, ejusque informari anima. Ad hæc ex sanguine lac, et semen conficiunt, quæ neutiquam partes sunt ipsius animalis, cum non informantur anima: multo ergo minus et sanguis. Denique in sanguine et aliis humoribus non inventur operatio: ergo neque animæ informatio. Antecedens patet, tum quia neque sentiunt, neque continuantur cum parte sentiente, ut constat experientia, docetque Aristoteles 3, de Historia, c. 19, tum quia non nutriuntur, sed per additionem crescunt, sicut aqua. Respondent vero nonnulli humoris informari anima non quidem ut anima est, sed ut est forma. Verum contra ordinem naturæ est dari animam, ubi nulla operatio animæ appetit, natura enim unicuique rei præbet operationes illi conformes.

8. *Probatur tertio experientia.* — Tertio principaliter arguitur experientia. Nam sanguis a vena continuo defluxu erumpit: ergo totus est ejusdem speciei: habetque eamdem formam: at extra venam non informatur anima: ergo neque intra: putare autem quod in ipso exitu mutet formam, discontinueturque ab existente in corpore, frivolum est, ac contra experientiam. Et confirmatur. Nam sanguis in venis, sicuti in vase continetur, ut Aristoteles dixit, ac proinde non est continuus partibus corporis: ergo non informatur illius anima.

9. *Secunda assertio.* — Unde probetur. — Sa-

tisfit obiter ratione quartæ, in num. 2. — Dico secundo. Sanguis necessarius est ad integratatem animalis, non solum ut alimentum est, sed etiam ut sanguis est. Hæc patet ex dictis, ac præterea, quia humores alii, quamvis alimenta non sint, requiruntur tamen ad conservationem animalis: ergo multo melius sanguis. Notandum ergo est in animali quasdam esse partes tanquam instrumenta actionum, alias, quasi materiam actionum quarundam, alias, qua fovent corpus, et a contrariis defendunt, alias vero, quæ deserviunt ad ornatum et pulchritudinem totius corporis: humores ergo dati sunt ad animantis conservationem: nam cum diversas habeant qualitates, conservant corpus in debito temperamento: sic sanguis caliditate sua fovet corpus, humiditate vero temperat, et quasi irrigat: similiterque alii humores, qui præterea necessarii sunt ad excitandas passiones, ac deservire possunt etiam ad ornatum ipsis quoque beatis, repellente locum sibi debitum in corpore ex natura sua. Et per hæc patet solutio quartæ rationis supra factæ num. 2, concedo enim sanguinem esse de veritate humanæ naturæ, ideoque fuisse assumptum a Christo Domino, et præterea alia speciali de causa, nempe, ut eset pretium redēptionis nostræ, non ideo tamen omnia, quæ sunt de veritate humanæ naturæ, informantur anima, sed illa solum, quæ aliquam operationem vitæ participant, et ex his patet falsitas illarum distinctionum de sanguine numer. 3 adductarum: nam totus sanguis ejusdem est rationis, ut patet ex colore et aliis accidentibus, differentiisque fere consistit in majori, vel minori illius defæcatione.

10. Ad argumenta. Ad primum locum Aristotelis respondetur, loqui illum de parte late, prout comprehendit omnia quæ sunt intra hominem, et deserviunt ad illius conservationem. Unde etiam lac ibidem vocat partem. Ad secundum locum dic anticos calorem naturalē appellasse animam, ut Aristoteles notat 2, de Partib. anim., c. 7, et sect. 27, problematum, q. 10, appellat calorem quasi animantem: illo ergo loco servavit hunc loquendi modum, ut sanguis, quia semper est calidus, animatus dicitur. Vel dico Aristoteli non velle sanguinem esse de facto animatum, sed in fieri, hoc est, per continuam nutritionem viventis animari. Ad primam rationem negatur antecedens. Ad secundam falsa est consequentia, eodem enim arguento probaretur chylum informari anima, quoniam ventriculus, a quo

fit, sic informatur: dicendum ergo decoctionem illam non esse perfectam usque ad ultimam assimilationem. Unde post formationem sanguis indiget hepar actione alia, ut eo succo se nutriat. Ad tertiam neganda major. Ad quartam responsum est numero præcedenti. Inferes: ergo sanguis compositus est ex forma substantiali et materia: ergo habet propriam, et distinctam naturam integrum: ergo assumpsit Christus duas naturas. Respondetur quæstiōnem hanc esse de nomine: neganda ergo ultima consequentia, quia sanguis non censemur per se natura completa, quia per se est ordinatus ad integratatem alterius naturæ: Christus ergo assumpsit per se naturam humanam, et consequenter omnia, quæ ad illam consequuntur, unde neque dicetur Christum esse sanguinem, sed hominem.

CAPUT VI.

UTRUM NUTRITIO SIT OMNIBUS VIVENTIBUS NECESSARIA AD VITÆ CONSERVATIONEM.

1. *Pro parte negativa arguitur.* — Diximus de objecto vegetativa potentia, dicendum sequitur de actionibus illius, quæ duæ sunt, nutritio et generatio: nam augmentatio, quæ annumerari solet, tantum ratione distinguunt a nutritione, ut alibi dictum est, aliae vero actiones, ut tractio, expulsio, etc., omnes deserviunt illis duabus, neque de illis dicendum aliquid superest. Videtur igitur pars quæstiōnis negativa vera: primo, quia nutritio potissime est data viventibus a natura ut per illam acquirant perfectam quantitatem: ergo illa acquisita, cessat ejus necessitas: ergo non est simpliciter, ac semper necessaria. Secundo, quia dantur multa viventia, quæ nutricione parent, ut semen. Tertio, quia per nutritionem potius mors causatur: ergo non est necessaria ad conservationem vitæ. Quarto. Vita essentialis consistit in unione animæ ad corpus, hæc autem unio conservari potest cessante nutritione: ergo, etc. Patet minor, quia nulla forma separatur a materia propter cessationem ab operatione, sed actione potius agentis contrarii: ergo neque anima.

2. De actione nutritiva quid sit, et quomodo fiat, aliquis ad illam pertinentibus dictum est in libris de generatione, solum hic superest dicendum de necessitate illius, et de modo, quo ex ipsis defectu causetur corruptio: sunt autem in hac actione duo. Primum alteratio prævia disponens materiam. Secundum con-

versio cibi in substantiam aliti. Aiunt ergo medii contrarii circumstantis. Quarta continuus labor proveniens ex actionibus corporis, et intensus calor, qui aliquando inde excitat. Ita Avicenna Fen. 1, primi cap. de temperamentis. At enim tertia causa communis etiam est rebus inanimatis. Quarta vero neque est cunctis viventibus communis, neque intrinseca illis: duæ vero reliquæ intrinsecæ sunt, et proprieæ, quas Aristoteles tradidit lib. de Morte et Vita, et de longitudine et brevitate Vitæ, quamvis Galeno non placeant, libro de Marcore, capite 3, ubi ait esse impossibile, quod calor, qui viventia generat, conservat et auget, eadem corruptus. Si enim alia quantumvis dissimilia viventi assimilat quomodo corruptus ipsum vivens? Respondebimus fortasse exemplo ignis consumentis materiam ignis, quamvis aliquo tempore ipsum conservet: hoc tamen exemplum ostendit potius difficultatem: nam si ignis cum suo calore sibi relinqueretur, ac contrarius aer non adesset, non corrupteretur plane, etiamsi materia deesset: idem ergo erit de calore viventis, atque adeo per se loquendo posset vivens conservari diu citra nutritionem.

3. *Prima assertio probatur.* — Dico primo. Vivens statim a principio vitae incipit disponere alimentum, non tamen id convertit, nisi transactio, aliquantulo tempore. Probatur quia alimentum non potest converti in substantiam aliti nisi disponatur, debet autem disponi in tempore, quia in instanti ob contrarietatem, seu resistantiam dissimilis alimenti: ergo praedit tempus aliquod ante substantiale conversionem; ergo eo saltem tempore existit vivens absque actuali nutritione substanciali.

4. *Secunda assertio probatur.* — Dico secundo. Postquam vivens cœpit substancialiter nutriti, non necessario eam actionem continuat, sed potest aliquanto tempore vivere illa cessante. Probatur primo, quia in principio generationis potuit vivens (ut ostensum est) conservari aliquantulum absque illa actione: ergo et poterit in discursu Vitæ, quia non magis requiretur actio in progressu, quam in principio. Secundo patet experientia: nam licet homo cesseret a cibando dies aliquot, non continuo moritur, quamvis debilitetur aliquanto, tunc autem cessat a conversione alimenti, cum nullum habeat, imo propriam substantiam consumat. Ergo, etc. Præterea contingit aliquando debilitari, adeo vim nutriendi, aut cibum tam esse disconvenientem, ut non possit converti in substantiam aliti: cessabit ergo tunc propria nutritio. Atque hanc conclusionem intendit Philosophus 5, Physic., text. 23, dum ait, *continenter moveri, quod minimum intermitte.* Quia videlicet nihil obstat nutritionem, verbi gratia, parumper cessare, quominus dicatur vivens semper nutriti dum vita durat: consentiuntque ibidem D. Thomas et Themistius.

5. *Tertia assertio.* — *Notatio prima pro ejus probatione.* — Dico vero tertio. Cessatio a conversione alimenti diurna esse non potest absque corruptione viventis. Ita ostendit experientia, sed ut ratione ostendatur, est advertendum, quatuor assignari causas mortis. Prima est continua actio calidi in humidum. Secunda reactio cibi et excrementorum. Tertia actio

medii contrarii circumstantis. Quarta continuus labor proveniens ex actionibus corporis, et intensus calor, qui aliquando inde excitat. Ita Avicenna Fen. 1, primi cap. de temperamentis. At enim tertia causa communis etiam est rebus inanimatis. Quarta vero neque est cunctis viventibus communis, neque intrinseca illis: duæ vero reliquæ intrinsecæ sunt, et proprieæ, quas Aristoteles tradidit lib.

6. *Notatio secunda.* — *Notatio tertia.* — *Notatio quarta.* — Est ergo advertendum secundo, radicem istius necessariæ corruptionis viventium esse compositionem heterogeneam eorum, habent siquidem partes diversarum dispositionum ita postulante varietate operationum vitalium, unde in quibusdam prædominatur frigiditas, in aliis vero calor, quo fit, ut continua pugna detur inter ipsa membra: atque adeo licet abesset extrinsecum corruptus, ipsum vivens ex se deficeret, quia non servatur, nisi partes ejus sint debite dispositæ, ipsa vero inter se pugna a debita dispositione dejiciuntur. Tertio est notandum, quod vita animalis specialiter dicitur consistere in calido et humido, quia omnia membra viventis calore conservantur, et semper vivens habet partem aliquam determinatam, in qua calor viget, nam quia haec viventia continuam habent actionem et reactionem intrinsecam, data est illis a natura specialis virtus alendi se et restaurandi id, quod deperditur illa actione: haec autem virtus præcipue exercetur calore, ut infra dicemus: quia vero calor est consumptivus humiditatis valde necessaria ad conservationem viventium: ideo actio haec viventis speciali ratione dicitur esse calidi in humidum. Unde notandum ultimo, quod cum calor hic viventium semper agat, nisi applicetur extrinseca materia, id est, alimentum, actionem

convertet in ipsa viventis membra, consumetque eorum humidum. Hinc enim experimur avulsam radicem arborem brevi arescere: intrinseco scilicet calore absumente humidum attenuanteque, ac resolvente illius substantiam, atque ita tandem vel ex defectu materiæ, vel humoris vivens corrupti: haec ergo est ratio, quare viventia deficiunt ex defectu cibi, consequenterque nutritionis. Dices: ergo si nunquam deficiat alimentum, nutritio, ac vivens perpetuo durabit. Sed negatur illatio: impossibile enim est nutritionem perpetuo durare: nam *primo de generatione* docuimus substantiam restauratam semper esse minus perfectam, minorisque virtutis, quia semper debilitatur calor naturalis, qui quoniam virtus finita est, tandem extinguitur, ut Aristoteles tradit, locis citatis: impossibile ergo est, non deficiente etiam alimento vitam perpetuari, propagari tamen nimium potest ratione optimi, moderatique alimenti.

7. *Primum corollarium ex dictis.* — *Secundum corollarium.* — *Concluditur jam tertia assertionis probatio.* — Ex quo etiam colligitur, multipliciter contingere mortem naturalem: ex defectu humidi, ut quando arescit lignum: ex defectu nutrimenti, ut si quis fame periret: ex defectu caloris adeo debilitati, ut nihil jam possit convertere alimenti, tune enim extinguitur ab excrementis, aut frigideitate aliorum membrorum, sepe tandem mors accedit caloris ipsius exuberantia, sepe namque præter naturam, acceditur cibo, vel immo-
dicæ exercitatione, innumerisque aliis agentibus, quæ nos perpetuo transmutant, ut ait Plato in dialogo de natura. Colligitur etiam ex dictis, cur viventia habeant certas vitæ periodos, et cur alia breviori, alia longiori tempore vivant. Nam quoniam deficiunt ob intrinsecam actionem calidi in humidum, ea quæ melius temperamentum habent harum qualitatum, ex se longiorem vitam habent, ac quæ multum caloris et humiditatis habeat, diu possunt vivere, etsi nonnunquam contingat ex causis aliis, ut quæ deterius habent temperamentum longius vivant, propter commoditatem videlicet ciborum, vel habitationis, qua de re Aristoteles, lib. de longitudine et brevitate Vitæ. Ex his ergo patet satis probatio conclusionis: neque vero est inconveniens: quod calor conservans vivens corruptat illud, ut superius Galenus arguerat: conservat enim per se, corruptus vero per accidentem, quia vel ab extrinsecu nimium exuberat, vel nimium diminuit, vel certe quia deest ipsa ejus materia,

CAPUT VII.

UTRUM GENERATIO SIT PROPRIA ACTIO VIVENTIS.

1. *Arguitur pro negativa parte.* — Videtur pars negativa vera, quia talis actio neque convenit solis viventibus, cum ignis sibi simile producat, neque etiam omnibus, cum multis sint viventia, quæ vim non habent generandi: ergo non est actio viventium propria. Confiratur. Non viventia spiritualia sibi similia non generant: ergo neque materialia, quæ minus perfecta sunt, ex gradu vivendi potentiam generandi vendicant, sed fortasse aliunde. Et hinc etiam apparet falsum, quod ait Aristoteles generationem esse naturalissimum opus viventium: nam magis naturale est, quod omnibus inseparabiliter convenit, quæ est nutritio.

2. *Prima assertio affirmativa.* — Dico primo. Licet generatio substancialis significet ejusvis substantiæ productionem, attamen peculiari quadam ratione est propria actio viventium. Ad probationem notandum est viventia in generando sui similia, speciale quidpiam habere, ex quo haec actio illis specialiter tribuatur, generant enim vitali quodam modo per decisionem propriae particulæ, id est, seminis, nam sicut nutritio a propria, atque impropria abstracta communis est viventibus, ac non viventibus, ut tamen dicit actum Vitæ, propria est vegetabilium, ita generare absolute commune est non viventibus, fierique potest per meram actionem transeuntem cum sola mutatione extrinseci patientis, quod tamen vitali